

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 11.8.2008
COM(2008) 513 final

**COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE CONSILIU, PARLAMENTUL EUROPEAN,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Patrimoniul cultural al Europei la îndemână printr-un simplu clic
Progresele în domeniul digitalizării, al accesibilității online a materialului cultural și al
conservării digitale în UE**

[SEC(2008)2372]

COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE CONSILIU, PARLAMENTUL EUROPEAN, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Patrimoniul cultural al Europei la îndemână printr-un simplu clic Progresele în domeniul digitalizării, al accesibilității online a materialului cultural și al conservării digitale în UE

1. CONTEXTUL ȘI OBIECTIVUL PREZENTEI COMUNICĂRI

Bibliotecile, arhivele, muzeele și arhivele audiovizuale din Europa dețin colecții vaste și bogate care sunt mărturia istoriei continentului și a diversității sale culturale. Atunci când devin accesibile pe internet, aceste colecții pot fi consultate și reutilizate de cetățenii europeni pentru activitatea lor profesională, pentru studiu sau pentru relaxare.

În septembrie 2005, Comisia Europeană a lansat inițiativa „Biblioteci digitale”, obiectivul acesteia fiind facilitarea accesului online la patrimoniul cultural și științific al Europei.¹ Inițiativa, care face parte din strategia i2010 a Comisiei privind societatea informațională, a fost puternic susținută de Parlamentul European² și de Consiliu.

Inițiativa privind bibliotecile digitale susține dezvoltarea bibliotecii digitale europene – *Europeana* – și contribuie la ameliorarea condițiilor de accesibilitate online a cărților, ziarelor, filmelor, hărților, fotografiilor și documentelor de arhivă din instituțiile de cultură ale Europei. Ariile prioritare în care statele membre trebuie să intervină au fost identificate în recomandarea Comisiei din 2006 privind digitalizarea și accesibilitatea online a materialului cultural și conservarea digitală³, precum și în concluziile Consiliului pe această temă⁴.

Prezenta comunicare descrie progresele înregistrate în direcția creării unei biblioteci digitale europene, precum și acțiunile întreprinse de statele membre în vederea soluționării problemelor organizatorice, financiare, tehnice și juridice, cu rol esențial în facilitarea accesibilității materialului cultural pe internet. Comunicarea invită statele membre și părțile interesate să își multiplice eforturile pentru ca patrimoniul nostru comun să devină mai accesibil și confirmă angajamentul Comisiei de a sprijini acest obiectiv prin intermediul politicilor sale și al programelor sale de finanțare.

2. EUROPEANA, UN PUNCT COMUN DE ACCES LA PATRIMONIUL CULTURAL AL EUROPEI

2.1. Situația actuală

Comisia a încurajat instituțiile de cultură ale Europei să își unească forțele și să conlucreze în vederea creării unui punct comun de acces multilingv la resursele digitalizate din întreaga

¹ A se vedea COM(2005)465 din 30 septembrie 2005, care se axează pe accesul la materialul cultural. Problema accesului la informațiile cu caracter științific este tratată separat; a se vedea COM(2007)56 final din 14 februarie 2008.

² Rezoluția Parlamentului din 27 septembrie 2007 privind „i2010: Spre o bibliotecă digitală europeană”.

³ Recomandarea 2006/585/CE din 24 august 2006, JO L 236, 31.8.2006, p. 28.

⁴ Concluziile Consiliului din 13 noiembrie 2006, JO C297, 7.12.2006, p.1.

Europă. Această bibliotecă digitală europeană, în același timp arhivă și muzeu, a primit numele de *Europeana*.

Utilizatorii pot accesa Europeana pentru a explora și combina materiale în format digital de la muzee, arhive, biblioteci și arhive audiovizuale din întreaga Europă, fără a avea nevoie să cunoască sau să consulte mai multe site-uri. Ei vor avea acces direct la cărți, ziare, înregistrări de arhivă, fotografii și fișiere audiovizuale, pe care le pot consulta sau utiliza atât ca divertisment, cât și pentru activități legate de muncă sau de studii.

Anul trecut s-au luat mai multe măsuri importante atât din punct de vedere organizatoric, cât și din punct de vedere operațional, în vederea creării bibliotecii *Europeana*. La 8 noiembrie 2007, a fost înființată Fundația pentru biblioteca digitală europeană, demonstrându-se astfel angajamentul diferitelor sectoare culturale față de atingerea acestui obiectiv. Membrii fondatori sunt asociații europene ale bibliotecilor, arhivelor, muzeelor și arhivelor audiovizuale, precum și un număr de instituții de cultură individuale de prim rang. Structura operațională de suport a bibliotecii *Europeana* este găzduită de Biblioteca Națională a Țărilor de Jos.

Europeana este în plină dezvoltare. Biblioteca are la bază rezultatele proiectelor și inițiativelor existente și este susținută printr-o serie de noi proiecte cofinanțate în cadrul programului *eContentplus*. Obiectivul este de a lansa, în noiembrie 2008, un prim prototip care va oferi acces direct, printr-o interfață multilingvă, la cel puțin 2 milioane de opere din patrimoniul instituțiilor de cultură din întreaga Europă, demonstrând astfel potențialul acestui concept. În februarie 2008⁵ s-a publicat un site demonstrativ deschis comentariilor.

2.2. Evoluția viitoare a bibliotecii *Europeana*

În următorii doi ani, se prevede trecerea de la prototip la un serviciu complet operațional. Acest lucru înseamnă, în primul rând, că fondul va fi îmbogățit cu conținut provenind de la diverse tipuri de instituții de cultură. Până în 2010, numărul de opere accesibile prin intermediul bibliotecii *Europeana* poate depăși cele 6 milioane preconizate inițial.

În faza de început, materialul accesibil prin intermediul bibliotecii *Europeana* va fi, în mare măsură, material aparținând domeniului public. Una dintre principalele provocări este aceea de a include materiale protejate de drepturi de autor, pentru a evita o „gaură neagră a secolului XX”, situație în care se pot accesa pe internet foarte multe materiale de dinainte de 1900, însă foarte puține opere mai recente. Acest lucru necesită o bună colaborare între instituțiile de cultură și titularii drepturilor de autor. Colaborarea poate prinde contur prin intermediul unor acorduri între instituțiile naționale de cultură și titularii drepturilor de autor sau prin intermediul unor linkuri de pe site-ul *Europeana* către site-uri operate de titularii drepturilor de autor.

Evoluția ulterioară a bibliotecii *Europeana* va trebui să abordeze și problema căutării și regăsirii multilingve a datelor, precum și problema integrării instrumentelor colaborative.

Parlamentul European și Comitetul Economic și Social European au subliniat necesitatea de a face biblioteca digitală europeană cunoscută publicului larg și de a lua măsurile necesare în vederea atingerii acestui obiectiv. Comisia va promova activ *Europeana* și alocă deja resurse destinate informării cu privire la acest serviciu, în cadrul programului *eContentplus*. Statele membre și instituțiile de cultură pot, de asemenea, să contribuie la informarea publicului larg cu privire la *Europeana*.

⁵ A se vedea <http://www.europeana.eu/>.

În plus, statele membre pot contribui prin sponsorizarea directă a Fundației pentru biblioteca digitală europeană, în calitate de parteneri asociați, suplimentar față de eforturile lor de a implementa integral părțile relevante din Recomandarea 2006/585/CE și concluziile aferente ale Consiliului.

3. IMPLEMENTAREA RECOMANDĂRII 2006/585/CE DE CĂTRE STATELE MEMBRE

3.1. Monitorizarea implementării recomandării și a concluziilor aferente ale Consiliului

În recomandarea din 2006 cu privire la digitalizarea și accesibilitatea online a materialului cultural și conservarea digitală, Comisia a invitat statele membre să ia măsuri într-un anumit număr de domenii prioritare și să raporteze progresele înregistrate până în luna februarie 2008. La 13 noiembrie 2006, miniștrii culturii au adoptat concluziile Consiliului, demonstrând astfel disponibilitatea statelor membre de a conlucra în acest domeniu. Concluziile cuprindeau, de asemenea, un calendar al acțiunilor.

La sugestia Consiliului, Comisia a creat Grupul de experți ai statelor membre în domeniul digitalizării și al conservării digitale, care a înlocuit grupul interguvernamental existent însărcinat cu digitalizarea. Noul grup s-a reunit de două ori în cursul anului 2007 în scopul raportării progreselor înregistrate în domeniile vizate și în vederea confruntării experiențelor acumulate la nivel național.

Observațiile următoare cu privire la progresul înregistrat se bazează, în mare parte, pe rapoartele prezentate de statele membre în februarie/martie 2008.

3.2. Progresul în ceea ce privește digitalizarea (punctele 1-4 din recomandare)

– Prezentări generale ale activităților de digitalizare

Crearea unor prezentări generale ale materialului digitalizat este esențială în vederea evitării suprapunerii eforturilor și a promovării complementarității activităților de digitalizare. Din 2005, statele membre au început să realizeze astfel de prezentări generale, sub diferite forme. Câteva dintre ele au înființat registre ale colecțiilor digitalizate, uneori cu bază legislativă, cum este cazul Sloveniei.

În alte țări, portalurile naționale servesc drept punct principal de referință. Câteva dintre statele membre citează, în acest context, proiectul MICHAEL, care conține descrieri și linkuri către colecții digitalizate din întreaga Europă. Prin însăși natura sa, dezvoltarea bibliotecii *Europeana* va duce la o prezentare generală mai detaliată a resurselor digitalizate.

Studiul NUMERIC, finanțat de Comisie, se ocupă de metodologia de obținere în viitor a unor cifre mai fiabile referitoare la digitalizare, lucru care poate contribui la planificarea ulterioară a activităților de digitalizare. Rezultatele unui prim chestionar aplicat la nivel european vor fi disponibile la începutul anului 2009.

În pofida eforturilor deja menționate, prezentările generale existente nu sunt utilizate sistematic ca instrument de stabilire a priorităților în cadrul politicilor de digitalizare. În plus, prezentările generale și chestionarele aplicate în statele membre indică faptul că o mare parte a materialului digitalizat nu este încă disponibilă pe internet, limitându-se astfel posibilitățile de utilizare.

– Proiecte de digitalizare și resurse financiare aferente

Stabilirea unor obiective de digitalizare cantitative va contribui la concentrarea activităților și la eficiența procesului de digitalizare în întreaga Europă.

Cele mai multe dintre statele membre au pus în aplicare strategii și planuri de digitalizare, adesea ca parte a unei strategii mai ample privind societatea informațională. O parte din ele încă mai lucrează la astfel de planuri. Totuși, cu câteva excepții, aceste strategii și planuri nu conțin obiectivele cantitative clare de digitalizare, solicitate în recomandare și în concluziile aferente ale Consiliului. Stabilirea unor obiective cantitative, însoțite de planificarea financiară respectivă, este unul dintre domeniile în care statele membre trebuie să își intensifice eforturile.

Finanțarea activităților de digitalizare este o problemă de importanță capitală. În ultimii ani, unele state membre au alocat noi resurse considerabile care vor duce la digitalizarea a milioane de noi opere.

În perioada 2003-2007, Grecia a sprijinit 180 de proiecte de digitalizare pentru muzee, biblioteci și arhive, finanțare totalizând 100 de milioane de euro. Se prevede o sumă similară destinată digitalizării în cadrul strategiei digitale naționale a Greciei pentru 2008-2013.

Țările de Jos au alocat 90 de milioane de euro pentru digitalizarea arhivelor audiovizuale pentru perioada 2007-2014.

Alte state membre au fost mai puțin ambițioase. Uneori tabloul este neclar, dat fiind că bugetele pentru digitalizare sunt fragmentate și „ascunse” în bugetele instituțiilor de cultură.

În câteva cazuri (de ex. Lituania și Finlanda), sunt utilizate fondurile structurale europene pentru sprijinirea activităților de digitalizare. Statele membre și regiunile ar putea cerceta mai amănunțit aceste mijloace de finanțare a proiectelor de digitalizare.

– *Parteneriate public-privat pentru digitalizare*

Una dintre posibilitățile de finanțare a procesului de digitalizare ar putea fi sponsorizarea privată sau parteneriatele public-privat. Societățile private sunt într-adevăr implicate în activități de digitalizare în unele state membre, adesea însă numai în calitate de furnizori de servicii. Există câteva exemple de reale parteneriate public-privat sau de sponsorizări private în domeniul digitalizării, de exemplu de către societăți tehnologice, bănci sau societăți de telecomunicații.

Aceste exemple ar putea constitui un model pentru statele membre în vederea stimulării unor parteneriate similare, precum și pentru instituțiile de cultură și sponsorii privați în vederea identificării unor noi modalități de colaborare, pe baza orientărilor oferite în acest sens de Grupul de experți la înalt nivel privind bibliotecile digitale.

– *Instalații de digitalizare la scară largă*

Pentru a putea pune online la dispoziția publicului patrimoniul cultural al Europei, este necesar ca ritmul și capacitatea de digitalizare să fie îmbunătățite. O parte din statele membre au semnalat crearea unor centre de digitalizare, de diverse forme și mărimi. Uneori acestea sunt atașate unei universități (Germania), unei biblioteci naționale (Finlanda, Franța, Țările de Jos), unei arhive (Suedia, Grecia), unei arhive audiovizuale (Franța), unui minister (Italia) sau unei întreprinderi private (Ungaria). În general, aceste state membre se așteaptă la o creștere considerabilă a volumului de materiale digitalizate în următorii ani.

În vederea sprijinirii acestor activități, Comisia cofinanțează o rețea de centre de competență pentru digitalizarea diverselor tipuri de materiale în întreaga Europă (a se vedea secțiunea 5).

În plus, Oficiul pentru Publicații al UE este implicat într-un proiect major de digitalizare care va trata un număr de aproximativ 130 000 de publicații până în octombrie 2009. Această bibliotecă digitală a tuturor publicațiilor UE începând din 1952 va fi accesibilă prin intermediul site-ului web al librăriei UE și, în curând, prin intermediul proiectului Europeana.

3.3. Progresul în ceea ce privește accesibilitatea online (punctele 5 și 6 din recomandare)

– Accesul la conținut prin intermediul bibliotecii Europeana

Statele membre pot contribui la succesul bibliotecii *Europeana*, încurajând instituțiile de cultură să adauge materialele digitalizate de care dispun. Acest lucru poate fi realizat prin intermediul unor criterii de finanțare specifice procesului de digitalizare, abordare pusă în aplicare de Spania și Țările de Jos.

Treisprezece dintre statele membre au anunțat că au creat deja sau sunt în curs de a crea portaluri naționale. Astfel de portaluri pot juca un rol important ca mijloace de regroupare a conținutului pentru punctul comun european de acces, cu condiția să se implementeze standardele adecvate.

Majoritatea statelor membre au raportat că au întreprins acțiuni cu privire la standardele necesare pentru asigurarea interoperabilității în întreaga Europă. Și aici criteriile de finanțare pot juca un rol important, cum este cazul în Țările de Jos. Proiectele EDLnet și Minerva sunt menționate ca puncte importante de referință pentru activitatea de standardizare.

Unele statele membre au luat măsuri vizând să stimuleze participarea titularilor de conținut privați și să faciliteze astfel disponibilitatea lucrărilor protejate de drepturile de autor. Se pot cita ca exemple acordul dintre biblioteca națională și asociația națională a editurilor din Franța în cadrul proiectului Gallica 2, activitățile legate de portalul „Libreka!” creat de editurile germane, precum și acordul încheiat de stat cu o editură în Italia.

– Operele „orfane”

Operele orfane sunt acele opere protejate de drepturi de autor al căror titular este dificil sau chiar imposibil de localizat. Acest lucru pune probleme la acordarea drepturilor de digitalizare și de accesibilitate online a materialului.

Finlanda, Suedia, Danemarca și Ungaria dispun de mecanisme de acordare a licențelor colective extinse, care pot fi aplicate în cazul operelor orfane. Atât Danemarca, cât și Ungaria sunt în curs de modificare a legislației în scopul introducerii unor mecanisme mai eficiente pentru a rezolva problema operelor orfane. Germania are, de asemenea, în curs de elaborare o nouă legislație în contextul mai larg al adaptării normelor referitoare la drepturile de autor.

În pofida acestor exemple, în practică, progresele înregistrate sunt, în general, destul de limitate. În cele mai multe cazuri, problema se află încă în curs de examinare, adesea prin intermediul unor grupuri de lucru care studiază problematica operelor orfane împreună cu alte chestiuni relative la drepturile de autor în domeniul bibliotecilor digitale. Unele state membre au precizat că sunt în favoarea elaborării unei soluții sau a unor linii directoare la nivel european.

Conform rapoartelor, în majoritatea statelor membre nu au fost semnalate rezultate substanțiale în ceea ce privește bazele de date conținând opere orfane. Cu toate acestea, acțiunile întreprinse la nivel european, precum proiectul ARROW în cadrul căruia titularii drepturilor de autor împreună cu instituțiile de cultură lucrează împreună la crearea unor baze de date cu opere orfane, ar trebui sprijinite prin măsuri la nivel național.

În general, sunt necesare eforturi suplimentare din partea statelor membre în domeniul operelor orfane.

– *Opere nereeditate sau epuizate*

Costurile pentru acordarea drepturilor de digitalizare și difuzare online a lucrărilor care nu se mai reeditează sau sunt epuizate pot fi foarte ridicate. Pentru a facilita acordarea drepturilor, titularii acestora, instituțiile de cultură și organismele de gestiune colectivă a acestor drepturi trebuie să coopereze. Statele membre își pot aduce contribuția prin asigurarea unei platforme pentru această colaborare.

Deși există exemple de instituții de cultură, mai ales din sectorul audiovizual, care au obținut acordul titularilor drepturilor de autor pentru digitalizarea și accesibilitatea online a colecțiilor acestora, progresul acțiunilor statelor membre în această direcție este aproape imperceptibil.

Atunci când achiziționează drepturi de difuzare pentru materialele nereeditate sau epuizate, este esențial ca instituțiile de cultură să obțină drepturi de difuzare a materialelor dincolo de granițele naționale. Orice abordare care limitează accesul la materialul digitalizat numai în favoarea utilizatorilor dintr-un teritoriu național specific este opusă idee care stă la baza bibliotecii digitale europene.

– *Obstacole în calea utilizării operelor care aparțin domeniului public*

Prevederile legislației naționale pot constitui obstacole în calea utilizării operelor care aparțin domeniului public. Aceste obstacole ar putea limita accesibilitatea și posibilitățile de utilizare a materialului, de exemplu prin intermediul bibliotecii *Europeana*.

Numai o mică parte a rapoartelor statelor membre abordează această problemă. Răspunsul limitat în legătură cu acest subiect specific pare să indice faptul că, în multe state membre, nu s-au luat măsurile necesare și, prin urmare, problema necesită o examinare suplimentară. Câteva dintre statele membre subliniază faptul că nu au identificat, în legislația națională, obstacole în ceea ce privește utilizarea materialului aparținând domeniului public. Unele dintre statele membre au menționat că au fost identificate obstacole, dar că existența lor este justificată.

În acest context, trebuie subliniată importanța menținerii accesibilității operelor aparținând domeniului public, după modificarea formatului. Cu alte cuvinte, lucrările aparținând domeniului public trebuie să rămână în domeniul public după digitalizare și trebuie să devină accesibile pe internet.

3.4. Progresul cu privire la conservarea digită (punctele 7-11 din recomandare)

– *Strategii și planuri de conservare digitală; schimbul de informații*

Recomandarea consideră că absența unor politici clare și cuprinzătoare în multe dintre statele membre constituie o amenințare la adresa perenității operelor digitalizate, precum și a celor care au apărut inițial pe suport digital.

Majoritatea statelor membre au început să lucreze la dezvoltarea unor strategii de conservare digitală, în cadrul unor comitete și grupuri de lucru care regroupează principalele instituții de

conservare a memoriei colective și, în anumite cazuri, funcționează deja planuri specifice de conservare digitală. Cu toate acestea, controlul operațional ulterior și suportul financiar al strategiilor de înalt nivel în materie de infrastructură și organizare sunt foarte adesea limitate. Este necesară intensificarea eforturilor în acest domeniu, în vederea conservării unor informații și a unor conținuturi de valoare pentru generațiile viitoare.

Se înregistrează progrese în special în țările în care există unul sau mai multe organisme cu experiență îndelungată în domeniul conservării digitale și care nu lucrează izolat, ci în colaborare cu alte instituții, pe plan național sau internațional.

În Marea Britanie, Digital Preservation Coalition care include, printre altele, British Library, Joint Information Systems Committee și mai multe institute de cercetare, constituie un forum pentru dezvoltarea și coordonarea strategiilor de conservare digitală la nivel național.

Rapoartele statelor membre menționează că proiectele finanțate de Comunitate, precum și Grupul de experți ai statelor membre în domeniul digitalizării și al conservării digitale, constituie platforme utile pentru schimbul de informații între statele membre.

– *Reproducerea în mai multe exemplare în scopul conservării*

Marea majoritate a statelor membre permit deja reproducerea în mai multe exemplare în scopul conservării, având astfel în vedere necesitatea migrării de la un format la altul. Unele dintre statele membre, în care reproducerea în mai multe exemplare în scopul conservării este interzisă, au în vedere acțiuni legislative de modificare a situației actuale (de ex. Marea Britanie, ca parte a implementării raportului Gowers cu privire la legislația drepturilor de autor).

– *Depozitul legal*

Marea majoritate a statelor membre și-au actualizat legislația referitoare la depozitul legal sau au adus modificări de natură practică pentru a include și materialele apărute inițial pe suport digital. Cu toate acestea, tipurile de materiale care fac obiectul legislației în materie de depozit legal (de ex. CD-ROM-uri, publicații web statice, conținut web dinamic) variază considerabil de la o țară la alta, la fel ca și criteriile aplicabile în acest domeniu.

Rapoartele subliniază faptul că schimburile de experiență între instituțiile responsabile cu depozitul legal și participarea la proiecte finanțate de CE în domeniul conservării digitale constituie modalități de reducere a riscului de neconcordanțe în ceea ce privește dispozițiile aplicabile în materie de depozit legal.

– *Recoltarea de pe web*

Aproximativ jumătate dintre statele membre au pus în aplicare legi care permit recoltarea de pe web — colectarea activă de material — de către anumite instituții de cultură. În mod normal, legislația referitoare la depozitul legal al materialelor apărute inițial pe suport digital include prevederi cu privire la recoltarea obligatorie de pe web. În cele mai multe cazuri, organizația responsabilă cu recoltarea este biblioteca națională.

Politicile în materie de acces la materialul recoltat de pe web sunt, în general, restrictive, în scopul respectării drepturilor de proprietate intelectuală și a confidențialității.

3.5. Principalele domenii supuse examinării

Recomandarea 2006/585/CE a Comisiei și concluziile aferente ale Consiliului au stabilit o serie de sarcini destinate statelor membre în vederea punerii la dispoziție pe internet a informațiilor culturale și conservării acestora pentru generațiile viitoare. S-au obținut, de atunci, numeroase rezultate, însă rămân multe lucruri de făcut. Conform analizei precedente, următoarele domenii și aspecte necesită o examinare mai aprofundată:

resursele financiare și obiectivele cantitative ale digitalizării;

sprijin ferm din partea statelor membre pentru biblioteca *Europeana*, mergând de la criteriile de finanțare a procesului de digitalizare, până la crearea unor mijloace de regrupare naționale și la lucrările de standardizare;

mecanisme legislative și practice care să faciliteze digitalizarea și accesibilitatea operelor orfane, precum și măsuri de încurajare a acordurilor voluntare cu privire la operele nereedite sau epuizate, luându-se în considerare aspectele transfrontaliere;

aspectele financiare și organizatorice ale conservării digitale.

4. COLABORAREA CU PĂRȚILE INTERESATE

În februarie 2006, Comisia a înființat un Grup de experți la înalt nivel privind bibliotecile digitale. Grupul reunește instituții de cultură, edituri, societăți tehnologice și cadre universitare, în scopul identificării unor soluții acceptabile pentru toate părțile interesate, la problemele potențial sensibile. Există trei subgrupuri active, pe probleme de parteneriate public-privat, informații științifice și, respectiv, drepturi de autor.

Grupul la înalt nivel a ajuns la un numitor comun în mai multe domenii și a oferit orientări practice cu privire la punctele abordate în Recomandarea 2006/585/CE a Comisiei. Acesta a stabilit, de asemenea, liste cu practici de recomandat și de evitat, de exemplu în ceea ce privește parteneriatele public-privat în domeniul digitalizării și a aprobat un model de licență pentru digitalizarea și accesibilitatea operelor nereedite.

Rezultatele obținute de grupul la înalt nivel, mai ales cele referitoare la drepturile de autor, au fost examinate și au făcut obiectul unei analize mai amănunțite în cadrul unui grup largit al părților interesate. În ceea ce privește problematica operelor orfane, grupurile sectoriale au colaborat activ și au stabilit norme de bună conduită, cu alte cuvinte s-a ajuns la un consens cu privire la măsurile care trebuie luate înainte ca o operă să poate fi considerată orfană. La 4 iunie 2008, organizațiile părților interesate au semnat un memorandum de înțelegere în acest sens.

În contextul recomandării Parlamentului European și a Consiliului din 16 noiembrie 2005 privind patrimoniul cinematografic, Comisia acționează în scopul facilitării unui acord între arhivele cinematografice și titularii drepturilor de autor pentru utilizarea filmelor depuse în arhive.

5. ASPECTE DE ORDIN TEHNIC

Realizarea de progrese de ordin tehnic constituie o condiție de bază pentru dezvoltarea bibliotecilor digitale în general și pentru ameliorarea serviciilor bibliotecii *Europeana* în particular.

Mai întâi, sunt necesare procedee de digitalizare (inclusiv tehnici de recunoaștere optică a caracterelor, indispensabile pentru a putea efectua căutări în textele integrale), precum și tehnici de conservare a conținutului digital mai ieftine și de mai bună calitate. Programele-cadru pentru cercetare și dezvoltare abordează aceste probleme și aspectele corelate, în aria tematică a bibliotecilor digitale și a tehnologiilor de ameliorare a procesului de învățare.

Proiectul IMPACT, în temeiul celui de-al șaptelea program-cadru pentru cercetare și dezvoltare, sprijină o rețea de centre de competență pentru digitalizare. Proiectul primește cofinanțare comunitară în valoare de 11,5 milioane de euro pentru un buget total de 15,5 milioane de euro.

Programul *eContentplus* a avut, de asemenea, o contribuție majoră în domeniul bibliotecilor digitale, mai ales în ceea ce privește interoperabilitatea pluritematică și accesul multilingv, cu un buget de aproximativ 60 de milioane de euro în perioada 2005-2008.

Proiectul EDLnet, cofinanțat în cadrul programului eContentplus, contribuie direct la crearea bibliotecii Europeana. Acesta reunește principalele organisme care furnizează conținutul pentru Europeana și facilitează stabilirea unui cadru de interoperabilitate care va susține lucrările. Proiectul European Film Gateway, (cofinanțat cu suma de 4,5 milioane de euro) contribuie la regruparea conținutului arhivelor cinematografice în toate statele membre și, prin urmare, poate fi ușor integrat în Europeana.

Prin intermediul programelor sale de finanțare, Comisia va continua să sprijine proiectele care ameliorează accesibilitatea online și conservarea digitală a conținutului cultural și care contribuie la dezvoltarea bibliotecii *Europeana*. În cadrul celui de-al șaptelea program-cadru pentru cercetare și dezvoltare, bibliotecile digitale și conservarea digitală reprezintă acum un obiectiv specific, cu un buget estimat la aproximativ 69 de milioane de euro în perioada 2009-2010. În 2008, aproximativ 25 de milioane de euro au fost atribuite dezvoltării bibliotecilor digitale în cadrul programului *eContentplus*. Se estimează că, în 2009 și 2010, se va aloca o sumă similară pentru domeniul bibliotecilor digitale, în cadrul programului Competitivitate și inovare.

6. CONCLUZIE

Internetul oferă o oportunitate fără precedent pentru a face accesibil patrimoniul cultural al Europei. Prin intermediul inițiativei „Biblioteci digitale”, Comisia acordă sprijinul necesar instituțiilor de cultură, în vederea concretizării acestei oportunități. În general, publicul a manifestat un real interes pentru materialele culturale puse la dispoziție de biblioteci, muzee și arhive (audiovizuale).

Europeana, biblioteca digitală europeană, va fi lansată în noiembrie 2008 și va ilustra potențialul unui punct comun de acces la patrimoniul cultural răspândit pe tot teritoriul Europei. Conținutul și serviciile oferite de *Europeana* se vor îmbogăți de-a lungul timpului, pe măsură ce i se vor alătura mai multe instituții de cultură și volumul materialelor digitalizate va crește.

Pentru a pune materialele culturale la dispoziția cetățenilor este nevoie, mai întâi, să se stabilească condițiile de bază pentru procesul de digitalizare, pentru accesibilitatea online și conservarea digitală a acestora. Comisia a recomandat statelor membre un set de măsuri prioritare care să faciliteze obținerea de progrese în întreaga Europă. Deși, în general, statele membre au depus eforturi semnificative în acest sens, rămân încă multe lucruri de făcut pentru

a putea pune la dispoziția tuturor un volum semnificativ de materiale culturale digitale. Domenii principale de examinat, identificate în secțiunea 3 pe baza rapoartelor naționale, necesită o atenție specială.

Comisia va continua să sprijine acest proces, prin intermediul inițiativelor din cadrul politicilor pe care le promovează și al programelor sale de finanțare, și invită statele membre, instituțiile de cultură ale acestora și toate părțile interesate să colaboreze în vederea atingerii obiectivului comun de a face accesibil pe internet patrimoniul cultural al Europei. Comisia va monitoriza îndeaproape evoluția situației, în colaborare cu statele membre, pentru a identifica domeniile în care sunt necesare măsuri suplimentare.